

2.3.50 Ως δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξηλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. 2.3.51. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Εγώ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι <u>οἴου</u> δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδὲνα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Εγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου,	2.2.50 Ὅταν εἶπε αὐτὰ καὶ¹ τελείωσε² καὶ ἡ βουλή ἐγίνε φανερό ὅτι³ τον επιδοκίμασε με φωνές, ο Κριτίας, επειδὴ κατάλαβε ὅτι αν επέτρεπε στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία γι' αὐτόν θα γλίτωνα, καὶ επειδὴ θεώρησε αὐτό ἀνυπόφορο, αφού πλησίασε καὶ συζήτησε κάτι με τους τριάκοντα βγήκε ἔξω⁴ καὶ διέταξε τους οπλισμένους με τὰ μαχαίρια να σταθούν φανερὰ στη βουλή κοντά (πάνω) στο ξύλινο κιγκλίδωμα. 2.3.51. Καὶ αφού ξαναμπήκε, εἶπε: «Εγώ, βουλευτές, νομίζω ὅτι εἶναι ἔργο ενός πολιτικοῦ ηγέτη (τέτοιου)⁵, <u>ὅπως πρέπει να εἶναι</u> αν βλέπει ὅτι οἱ φίλοι του εξαπατώνται να μην το επιτρέπει. Κι ἐγὼ λοιπὸν αὐτό θα κάνω. Γιατί καὶ αὐτοὶ ἐδῶ που ἔχουν σταθεῖ κοντά/πάνω (στο κιγκλίδωμα) λένε πως δε θα μας ἐπιτρέψουν, αν ἀφήσουμε ἕναν ἄνδρα που καταστρέφει το ολιγαρχικὸ πολίτευμα. Υπάρχει ἐξάλλου διάταξη στους καινούριους νόμους ἀπὸ αὐτοὺς βέβαια που ἀνήκουν στους τρεῖς χιλιάδες να μην καταδικάζεται κανεὶς σε θάνατο χωρὶς τὴ δική σας ψήφο, αὐτοὺς ὅμως που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο οἱ τριάκοντα να ἔχουν τὸ δικαίωμα να καταδικάζουν σε θάνατο. Εγὼ λοιπὸν, εἶπε,
--	---

¹ Ἡ χρονικὴ μετοχὴ μεταφράζεται με ρήμα + καί. Εναλλακτικά: «αφού εἶπε αὐτὰ τελείωσε»

² Ενν. ο Θηραμένης τον λόγο του

³ Εναλλακτικά: «ἡ βουλή φανερά τον επιδοκίμασε...»

⁴ Ενν. ἀπὸ τῆ βουλῆ

⁵ Εννοεῖται «τοιούτου» στο ἀρχαίον κείμενο.

συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». 2.3.52. Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Εγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὃνπερ νόμον οὔτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 2.3.53. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειῖξαι, ὅτι οὔτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Υμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». 2.3.54. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου,	διαγράφω αὐτὸν ἐδῶ τὸν Θηραμένη ἀπὸ τοῦ κατάλογο, με τῇ σύμφωνῃ γνώμῃ ὅλων μας. Καὶ αὐτόν, εἶπε, εμεῖς καταδικάζουμε σε θάνατο». 2.3.52. Μόλις ἀκουσε αὐτὰ ὁ Θηραμένης πήδησε στὸν βωμό τῆς Εστίας καὶ εἶπε: «Εγὼ, εἶπε, ἄνδρες, σας ἱκετεύω σε ὅ,τι πιο δίκαιο υπάρχει⁶, να μὴ ἔχει ὁ Κριτίας τὸ δικαίωμα νὰ διαγράφει (ἀπὸ τοῦ κατάλογο) οὔτε ἐμένα οὔτε ὅποιον τυχόν θέλει ἀπὸ εσάς, ἀλλὰ με τὸν νόμο τὸν ὁποῖο ἀκριβῶς αὐτοὶ θέσπισαν γὶ' αὐτοὺς που περιλαμβάνονται στὸν κατάλογο, σύμφωνα με αὐτόν νὰ δικαζόμαστε καὶ εσεῖς καὶ ἐγώ. 2.3.53. Βέβαια καὶ τούτο δὲν το ἀγνοῶ, μα τοὺς θεοὺς, ὅτι δηλαδὴ αὐτός ἐδῶ ὁ βωμός δὲν θὰ με ωφελήσει καθόλου, ἀλλὰ θέλω νὰ ἀποδείξω καὶ αὐτό, ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ εἶναι ὄχι μόνο πάρα πολὺ ἀδικοὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ καὶ πάρα πολὺ ἀσεβεῖς πρὸς τοὺς θεοὺς. Απορῶ ὅμως με σας, εἶπε, ἄνδρες καλοὶ καὶ ἐντιμοὶ, ὰν δὲ βοηθήσετε τοὺς εαυτοὺς σας καὶ μάλιστα ἐνῶ γνωρίζετε κι αὐτά, ὅτι δηλαδὴ τὸ δικό μου ὄνομα δὲν ἐξαλείφεται καθόλου πιο εὐκόλα ἀπὸ ὅ,τι (τὸ ὄνομα) τοῦ καθενός ἀπὸ εσάς». 2.3.54. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ὁ κήρυκας τῶν τριάκοντα κάλεσε τοὺς ἔντεκα νὰ συλλάβουν τὸν Θηραμένη. Μόλις λοιπὸν ἐκεῖνοι μπήκαν μέσα μαζί με τοὺς βοηθοὺς τοὺς, ἔχοντας ἐπικεφαλὴς τοὺς τὸν Σάτυρο,
--	--

⁶ Εναλλακτικά: «στο ὄνομα τῆς ἰδίας τῆς δικαιοσύνης»

εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον.

2.3.55. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἔνδεκα] οὗ δειτὰ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν,

εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος,

εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται.

Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς

καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο

καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα.

Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν,

ὀρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις

ὁμοίους Σατύρῳ

καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου

πληρὲς τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες

ὅτι 56 ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν.

2.3.56. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα

διὰ τῆς ἀγορᾶς

μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε.

Λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ.

Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο,

εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο·

« Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;»

καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος

τὸ κώνειον ἔπιε,

τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα

εἰπεῖν αὐτόν·

«Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ».

Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ,

ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα,

ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν,

που ἦταν καὶ ὁ πιο θρασὺς καὶ ὁ πιο αδιάντροπος,

ὁ Κριτίας εἶπε: «Σας παραδίνουμε, εἶπε, αὐτὸν ἐδῶ τὸν Θηραμένη που ἔχει καταδικαστεῖ σύμφωνα με τὸν νόμο.

2.3.55. Εσεῖς λοιπὸν (οἱ ἔντεκα)

αφού τὸν συλλάβετε καὶ τὸν οδηγήσετε ἐκεῖ ὅπου πρέπει, κάνετε τὰ περαιτέρω».

Μόλις λοιπὸν εἶπε αὐτὰ

ὁ Σάτυρος ἀπὸ τῆς μιᾶς τραβούσε τὸν

Θηραμένη ἀπὸ τὸν βωμό

καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην τὸν τραβούσαν καὶ οἱ βοηθοί.

Καὶ ὁ Θηραμένης ὅπως ἦταν φυσικὸ καλοῦσε καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους νὰ βλέπουν αὐτὰ που γίνονταν.

Καὶ οἱ βουλευτὲς δὲν ἀντιδρούσαν, ἐπειδὴ ἐβλεπαν κι αὐτοὺς κοντὰ στο κιγκλίδωμα

ὅτι ἦταν ὅμοιοι με τὸν Σάτυρο

καὶ τὸν χώρο μπροστὰ ἀπὸ τὸ βουλευτήριον

γεμάτο ἀπὸ φρουροὺς

καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀγνοοῦσαν ὅτι στέκονταν ἐκεῖ ὀπλισμένοι με μαχαίρια.

2.3.56. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔσυραν τὸν ἄνδρα μέσῳ τῆς ἀγορᾶς,

ἐνῶ με πολὺ δυνατὴ φωνὴ φώναζε ὅσα πάθαινε.

Λέγεται ἀκόμα ἓνας λόγος καὶ αὐτὸς δικὸς τοῦ.

Ὅταν ὁ Σάτυρος (τοῦ) εἶπε ὅτι θὰ θρηνήσῃ, ἀνδρὲς σωπάσει, (αὐτὸς τοῦ) ἀπάντησε ρωτώντας (τον):

«Ἄν λοιπὸν σωπάσω, εἶπε,

ἀραγε δε θὰ θρηνήσω;»

Καὶ ὅταν βέβαια ἤπιε τὸ κώνειον,

γιατὶ τὸν οδηγούσαν δια τῆς βίας στὸν θάνατο,

ἐλέγαν ὅτι εἶπε αὐτός,

αφού πέταξε μακριὰ ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει στὸ ποτήρι:

«αὐτὸ εἶναι γιὰ τὸν ὡραῖο Κριτία».

Καὶ βέβαια δὲν ἀγνοῶ αὐτό,

ὅτι δηλαδὴ αὐτὰ τὰ λόγια δὲν (εἶναι)

ἀξιόλογα.

τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ
φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν
ἐκ τῆς ψυχῆς.

Ὅμως θεωρῶ θαυμαστό ἐκεῖνο το προτέρημα
του ἀντρα,
το ὅτι δηλαδή δεν του ἔλειψε οὔτε ἡ
αυτοκυριαρχία οὔτε το χιούμορ, ἀν καὶ ὁ
θάνατος ἦταν κοντά του.